

Ing. Eduard Muřický

Vrchní ředitel

Sekce průmyslu a ochrany spotřebitele

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Na Františku 32, 110 15 Praha 1

V Brně dne 3. února 2026

Věc: Strategický význam vedlejších energetických produktů (VEP) z uhelných elektráren pro stavebnictví a zajištění kritických surovin v kontextu ukončování uhlé energetiky

Vážený pane vrchní řediteli,

obracím se na Vás jménem Asociace stavebních alternativních materiálů, z.s. (ASAM) s upozorněním na zásadní problematiku, která bude mít významné dopady na české stavebnictví, národní infrastrukturu a strategickou nezávislost České republiky v oblasti kritických surovin.

A) Hrozící nedostatek stavebních surovin a energosádrovce

Podle aktuálních prognóz ČEPS a ERÚ dojde k dramatickému poklesu výroby elektrické energie z uhelných elektráren již od roku 2027. Zatímco v roce 2025 činila výroba z uhlí přibližně 23,7 TWh, v roce 2030 klesne na pouhých 1,6–2,4 TWh. Tento prudký pokles bude mít dva kritické dopady na stavebnictví:

1. Drastické snížení produkce popílku a strusky – tyto vedlejší energetické produkty jsou nezbytnou složkou při výrobě cementu a betonu. Popílek funguje

jako aktivní pucolánové příměsi, které zlepšují vlastnosti betonu a snižují spotřebu portlandského slínku, čímž významně přispívají k dekarbonizaci stavebnictví. Podle odhadu ASAM se bude jednat o více než dva miliony tun materiálu ročně, který je v současnosti plně využíván stavebním průmyslem.

2. Výrazné snížení dostupnosti energosádrovce – tento materiál vzniká jako vedlejší produkt odsíření spalín uhelných elektráren a je klíčovou surovinou pro výrobu sádrových stavebních hmot, sádrokartonových desek a vápenato-sádrových omítek. Energosádrovec v současnosti pokrývá významnou část poptávky českého stavebního trhu a jeho náhrada přírodním sádrovcem by znamenala zvýšení environmentální zátěže a nákladů.

Nedostatek všech těchto surovin může zásadním způsobem ohrozit realizaci státěm sledovaných strategických projektů, mezi které patří:

- Výstavba a modernizace dálniční a silniční sítě
- Rekonstrukce a výstavba železniční infrastruktury
- Opravy a výstavba mostních objektů
- Výstavba nových bloků jaderných elektráren Dukovany a Temelín, které budou vyžadovat statisíce tun betonu nejvyšší kvality.

B) Příležitost pro zajištění kritických surovin (CRM) v souladu s Nařízením Evropského parlamentu

Vedle stavebního využití představují vedlejší energetické produkty z uhelných elektráren strategický zdroj kritických surovin ve smyslu Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1252 o zajištění dodávek kritických surovin (Critical Raw Materials Act – CRMA).

Česká republika disponuje cca 70,0 miliony tun certifikovaných depozitů popílků, strusky a energosádrovce, které obsahují ekonomicky využitelné koncentrace kritických minerálů a oxidů, zejména:

- Oxid hlinitý (Al_2O_3) – surovina pro výrobu hliníku a žáruvzdorných materiálů
- Oxid titaničitý (TiO_2) – klíčová surovina pro výrobu pigmentů, leteckých slitin a pokročilých materiálů
- Prvky vzácných zemin (REE) – nezbytné pro výrobu permanentních magnetů, katalyzátorů a high-tech komponent
- Gallium (Ga) – kritická surovina pro polovodičový průmysl, optoelektroniku a fotovoltaiku

V kontextu redeponizace těchto materiálů – tj. jejich materiálové využití z původních úložišť a opětovného zpracování – vzniká unikátní příležitost spojit řešení environmentálního problému s posílením strategické nezávislosti ČR na dovozu kritických surovin z dodavatelsky nespolehlivých třetích zemí, zejména z Číny, která v současnosti dominuje globálnímu trhu s REE (>70% světové produkce) a galliem (>90%).

Technologie kaskádové extrakce těchto oxidů a minerálů z VEP jsou v pokročilém stádiu vývoje (TRL 4–7). Zahrnují metody jako mikrovlnná asistovaná extrakce (MAE) a perspektivně technologii Flash Joule Heating (FJH), která slibuje až 87% úsporu energie oproti konvenčním procesům.

Závěr a výzva k podpoře

S ohledem na výše uvedené skutečnosti si dovoluji upozornit, že současná situace vyžaduje urychlenou akci ze strany státu. Bez včasného nalezení řešení hrozí:

1. Nedostatek stavebních surovin ohrožující realizaci klíčových infrastrukturních projektů
2. Ztráta strategické příležitosti pro zajištění vlastních zdrojů kritických surovin
3. Prohloubení závislosti České republiky na dovozech z geopoliticky nestabilních regionů a od nespolehlivých dodavatelů

ASAM jako organizace sdružující výrobce a uživatele alternativních stavebních materiálů vyzývá Ministerstvo průmyslu a obchodu k podpoře výzkumu a vývoje technologií, které umožní:

- a) Efektivní materiálové využití a zpracování stávajících zásob VEP
- b) Kaskádové využití těchto materiálů – primárně pro stavebnictví, sekundárně pro extrakci kritických a strategických surovin
- c) Vytvoření domácího hodnotového řetězce pro CRM v souladu s cíli CRMA a posílení strategické autonomie ČR

Navrhujeme zahájit meziresortní jednání za účasti MPO, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva dopravy a Ministerstva pro místní rozvoj s cílem koordinovaně řešit tuto problematiku a identifikovat vhodné dotační nástroje (OP TAK, Program TREND, Modernizační fond, EU Innovation Fund) pro podporu projektů v této oblasti.

Děkuji za Vaši pozornost věnovanou této kritické problematice a těším se na konstruktivní dialog.

S úctou,

Ing. Pavel Sokol, Ph.D.

Prezident

Asociace stavebních alternativních materiálů, z.s.

Přílohy:

1. Výroba elektřiny z uhelných elektráren v ČR (ČEPS, ERÚ)
2. Předpoklad produkce a využití VEP 2026-30
3. Strategické prvky v českých popílcích